

OOSTENDE OVERVALLEN DOOR DE GEUZEN
IN 1572¹.

ET was op Zondag, 5 October 1572. 's Avonds om zeven uren kwam er een bode te peerde, bij den eerweerden heer Melchior van der Niepe, pastor van Breedene en overhandigde hem opene brieven van wege de heeren van het Brugsche Vrije.

Door deze liet men weten aan de hoofdmannen der parochien langs de zee, « dat de geuzen, Audenaarde verlaten hadden en de vlucht genomen naar de eene of de andere zeestad. Dat zij reeds door Lichtervelde en Thorhout getrokken waren, en alle stonden bij hen konden verschijnen. Dat zij hen verzochten op wacht te zijn en al wat zij konden nemen aan de oproerlingen, zij het gerust mochten houden, zonder ooit te denken van hare majesteit te misdoen. »

Daar de bode geen gewag maakte van te moeten voort gaan, liet de pastor hem zijn peerd in het stal der pastorie steken en bezorgde voor den man goed logijst bij Jan Pieters.

Dan wilde de pastor den hoofdman, Rijkaart Bouts, gaan verwittigen; maar hij vernam aanstonds dat de bode hem gesproken had, in de herberg *Sint-Sebastiaen*, en dat hij reeds aan het werk was om eenige mannen bijeen te roepen.

Het was de beurt van Oudenburghoek om de wacht op te trekken en Rijkaart Bouts ging aldaar rond, naar het einde van Breedenedijk, dicht bij de duinen, aan het huis van Klaais van der Beke, om daar te liggen en den vijand in de oogen te houden.

Zij waren er misschien eene halve uur, als vijfen-twintig voetgangers en peerdemannen aankwamen. Al dat volk omringde de Breedenaars en vroeg hun « voor wie en waarvoor zij daar wacht hielden. »

« Wij verwachten de geuzen, » riep Rijkaart kort af.

De anderen antwoordden op denzelfden toon: « Wij zouden willen weten van waar. »

« Wij, » hernam de hoofdman, « wij moeten weten met wie wij te doen hebben. »

1. Ziet: BOWENS, *Naunkeurige Beschrijving der oude en beroemde zee-stad Oostende*, Brugge, Jos. de Busscher, 1792; — *La Flandre*, 2^e ser., to. II (V der verzameling), 6^e en 7^e aflevering.

De aankomers zeiden dan, dat zij gezonden waren van den grave de Rœulx naar Oostende, om van daar naar Zeeland te varen en Vlissingen te gaan belegeren. Dat er geene redens konden bestaan om hen niet te vergezellen.

« Indien wij wisten, » zeide Ariaan Smichts, een Breedenaar, « dat gijlieden waarlijk van wege den grave de Rœulx komt, wij zouden daar geene moeielijkheid vooren maken. »

Dat volk, gelijk ware geuzen, kon zoo schrikkelijk liegen, dat zij de Breedenaars overklapten, en alzoo hen dwongen mede te gaan tot aan de poorten der stad.

Het ongeluk wilde dat de bode van het Vrije zijne zaken niet wel verstaan had. Want hij moest Oostende verwittigen van de aankomst der geuzen. Hij mocht het minste niet zijn peerd in stal steken en nog veel min in Breedene vernachten.

Het weder hielp ook nog. Het was een oprechte geuzennacht, en, dat die mannen de duisternissen beminnen, 't en is niet noodig tot in de XVI^{de} eeuw te gaan, om het te betoogen.

De hoofdman van Breedene was toch niet gerust, er was daar gelijk iets in hem dat zeide dat hij bedrogen was. Ook als zij de stad naderden, ging hij daar bij eenen die te peerde zat en raadde hem aan van den bailliu te doen verwittigen, want dat de stad wel voorzien was van soldaten en grof geschut, en om alzoo onverwachts binnen te gaan, dat het wel zoude tegen hen keeren.

De man had daar niets tegen en liet Rijkaart Bouts, met twee andere Breedenaars, Willem de Clerck en Pieter van Aelst, naar het huis gaan van den Bailliu van Oostende.

Er was nogtans reeds nieuws in de stad gekomen. Omaar Colen, de burgmeester, had eene vrouw gesproken die gezeid had, dat zij van Thorhout kwam en dat zij op weg veel gewapend volk gezien had, dat al Fransch sprak.

Het was nog maar een geruchte; maar het was toch genoeg om voorzichtig te zijn. Ook de bailliu was met twaalf mannen op ronde en hij kwam juist aan de afspanning *le Synge*, als hij onze Breedenaars tegenkwam.

Medegaan, was het beste dat hij te doen had om te zien wat voor volk het was.

De heer Charles Lespier, groot-bailliu van Oostende, zat ook te peerde en reed met geheel zijn gevolg tot aan de brugge.

Als zij daar kwamen, sprong er een man op een baaide peerd gezeten vooren en zeide dat hij

lieutenant was van capitein Burch en diende onder heer grave van Rœulx; dat zij de stad van Goes, hulpe moesten toebrengen en schepen noodig hadden om naar Zeeland te varen.

Men vroeg dan zijne brieven en zeide hem dat hij de stad niet ging binnentrekken zonder deze getoogd te hebben.

De *lieutenant* verschoonde hem en antwoordde dat de capitein achterkwam, en dat het hij was die de brieven bezat.

Het een woord bracht het andere bij, en lang twistte men daar in het fransch. Al met eenen keer, de bailliu keerde hem naar deze van de stad en riep in het vlaamsch: « Dat men de belle brenge, rondga al klinken en het volk bijeen roepe. Brengt aanstonds twee of drie stukken kanon! »

Daarop riepen de geuzen: « Naar binnen! sla dood! sla dood! » en twee, drie gewerschoten wierden gehoord.

Dan begon het gevecht voor goed in den pikdonkeren nacht en het had niet lang kunnen duren, hadden de geuzen niet twee huizen in brande gesteken. Het eene, zeide men, was dat van den burgmeester Omaar Colen.

Intusschen was er een man van Zandvoorde gekomen al loopen en altijd maar roepen: « Wij zijn verloren! Geheel de weg van Oudenburg naar Oostende staat vol soldaten! »

Niklaas le Roy, de greffier, had dien man teengekomen en in haaste had hij alle de houten bruggen doen in stukken slaan. Alzoo wierd het gevecht voortgezet tusschen de wallen, want die wilden vluchten of inkomen versmoorden.

Vele waren er van de geuzen die er het leven bij lieten, maar nog veel meer wierden er gevangen. Als zij zagen dat er niets meer aan te doen was, sprongen zij in schuiten en wilden de zee invaren. Maar de Oostendenaars gingen hun achterna en brachten ze terug.

Alzoo, met hoeveel list zij hem aangeleid hadden, mislukte die aanval op Oostende. De historie van de Geuzen die hier nog wederkeerden, is de historie van overal: kerken plunderen, priesters vervolgen, moorden en branden. Hetgeen men gemakkelijk kan besluiten uit de woorden van den historie-schrijver Bowens, waneer hij spreekt van al hetgeen er te herstellen was na dien ongelukkigen geuzentijd.

« De kerken, dewelke vernietigd en gebruikt waren geweest door de ongeloovigen, wierden herbouwd en herwijd, en men verrichtte middelertijd de goddelijke diensten, ten beste mo-

gelijk in een overgebleven huis, tot 'er tijd dat zeker Pater Carion, anders Christiaans Boutmi, van het order der Maroniten en deken der Christenheid in het District van Oudenburg, als eersten opper-bediender der kerk van Oostende aangesteld wierd. »

AUG. v. S., pbr.

DE JONGELING.

IJ ging dan henen, gansch aleene langs den harden weg des levens, de deugdame jongeling, met zijn zuiver en gevoelig hert met zijne edele ziele en zijnen krach-

tigen wil.

Hij ging henen en het herte was hem gezwollen; maar hij verborg zijne tranen, en zijne bevende hand hield hij aan zijn herte om het kloppen tegen te houden. Naar zijn geliefden heerd en durfde hij niet ommezien, uit vreeze zijne bedroefde ziele nog meer te bedroeven.

Ginter, aan dien heerd, zat immers zijne goede moeder, en moeder had hem gezeid: « Mijn kind, gij moet vertrekken en binnen weinige jaren komt gij weder, bij uwe oude moeder weder; eenzaam en verlaten zal zij u verwachten, aan den geliefden heerd uwer jonkheid verwachten, en welzijn brengt gij haar mede voor hare laatste dagen.

» O! hoe geerne hadde ik met u, mijn kind, den harden weg afgeleid, want het valt den mensch zwaar en gevaarlijk aleene te wandelen; maar 'k en kan.

» Zoekt u dan een reisgezel op dien ruwen weg, den ruwen weg des levens.

» Verleidend is de jonkheid; velen zullen hen aanbieden; kiest, mijn kind, en uw keus valle op eenen gezel, die voor u de engel zij, die Tobias onnoozel en zuiver wederbracht, tot zijnen vader en zijne moeder wederbracht. »

En zijn herte was gezwollen en hij zeide aan zijne goede moeder:

» Wien gekozen, lieve moeder? Wien gekozen en hoe heet de vriend, dien gij mij als reisgezel zoudet wenschen? »

En de moeder had hem voor de laatste maal omhelsd, en stille had zij in zijne oor eenen naam gefluisterd, eenen naam, en zij zeide dan nog dikwijls: « Deze aleene! deze aleene, mijn kind. »

En de jongeling had geantwoord: « Lieve moeder, ik beloof het u, lieve moeder. »